

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра словацької філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій БІДЗІЛЯ

Вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СВІТОВИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035. Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація)	035.038. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-чеська
Освітня програма	Чеська мова та література
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Світовий літературний процес» для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки спеціальності 035. Філологія предметної спеціальності (спеціалізації) 035.038. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-чеська** освітньої програми «Чеська мова та література».

Розробники: Бедзір Н.П., доцент, доктор філологічних наук, професор кафедри словацької філології;
Демчик М.І. ст. викладач кафедри словацької філології.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *словацької філології*
протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри _____ Петріца Н.М.

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету
протокол № 1 від 02.09. 2024 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Галина ШКУРКО

© Бедзір Наталія Прокопівна, 2024 р.
© Демчик Марта Іванівна, 2024 р.
© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5 (3+2)	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 150 (90+60)	1-й
Кількість модулів: 1-й семестр – 2 2-й семестр - 2	Семестри:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	1, 2
	Лекції:
	46 (26+20)
	Практичні (семінарські):
	28 (18+10)
Вид підсумкового контролю: залік (1-й сем.), екзамен (2-й сем.).	Лабораторні:
	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:
	76 (46+30)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Світовий літературний процес» протягом першого року підготовки є засвоєння студентами на теоретичному і практичному рівні знань про своєрідність словесного мистецтва античності, розуміння шляхів розвитку літератур Стародавньої Греції та Стародавнього Риму, процесів формування жанрів і стилів прози, лірики, драматургії у творчості провідних митців Середньовіччя, Відродження, Просвітництва, бароко, класицизму, сентименталізму, романтизму, реалізму, модернізму, постмодернізму, та визначення їхнього впливу на розвиток світової та української літератур.

Завдання (згідно вимог освітньої програми підготовки здобувачів **першого/бакалаврського рівня вищої освіти**) полягає в наступному:

- ознайомити студентів з вершинними літературними явищами, біографіями видатних майстрів художнього слова світової літератури, сформувати навички критичного літературознавчого аналізу та навчити їх самостійно і творчо мислити;
- визначити основну проблематику, жанрове розмаїття, тематичні особливості літературних напрямів та течій світової літератури, показати зв'язок літератури з духовним, світоглядним і естетичним розвитком суспільства;
- опанувати навички самостійної роботи студентів з літературно-критичними джерелами: статтями, монографіями, підручниками, енциклопедіями, довідниками, Інтернет-ресурсами тощо.

Відповідно до освітніх програм, вивчення дисципліни «Світовий літературний процес» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних компетентностей (ЗК) спеціальності та фахових (спеціальних) компетентностей (ФК).

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК08. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності:

ФК01. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК05. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК07. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК12. Здатність до організації ділової комунікації.

Передбачено формування інтегральної компетентності – здатності розв'язувати

складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Світовий літературний процес» є опанування таких навчальних дисциплін:

- ОК 09 «Основи науки про літературу» (за спеціалізацією 035.033)
- ОК 17 «Слов'янський фольклор і міфологія» (за спеціалізацією 035.033)
- ОК 08 «Вступ до літературознавства» (за спеціалізацією 035.01)
- ОК 14 «Український і світовий фольклор» (за спеціалізацією 035.01)

4. ПРОГРАМНІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до вказаних освітніх програм, вивчення навчальної дисципліни «Світовий літературний процес» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких **програмних результатів навчання (ПРН):**

ПРН02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Світовий літературний процес»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
уміти працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, вміння критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;	ПРН 2
знати про основні етапи розвитку історії зарубіжної літератури; основні художні твори, які є джерелами вивчення історії зарубіжної літератури; вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності;	ПРН 8
вміти аналізувати й інтерпретувати твори зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації);	ПРН 13
уміти здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів;	ПРН 15
здійснювати літературознавчий аналіз словесних пам'яток різних історичних періодів; правильно визначати їхні хронологічні межі;	ПРН 16

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби та критерії оцінювання, методи демонстрування результатів навчання

Засобами та критеріями оцінювання, методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. Виконання завдань із аналізу текстів. Написання рефератів, есе, оглядів, контрольних робіт.
2. Презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Під час навчання використовуються такі основні методи: 1) традиційні: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні (ілюстрування, демонстрування, метод самостійного спостереження студента), практичні (практичні роботи), порівняння, узагальнення; 2) інтерактивні методи; 3) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань; самостійна робота, виступи на практичних заняттях; написання рефератів; індивідуальне, групове та фронтальне опитування. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік, екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	20	50	100
5	5	5	5	5	5			

T1, T2, T3, T4, T5, T6 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	20	50	100
5	5	5	5	5	5			

T7, T8, T9, T10, T11, T12 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	30	6	30

Презентація	1	5	1	5
Реферат	1	5	1	5
Аналіз тексту	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання під час практичних занять

Теоретичні знання з курсу «Світовий літературний процес» перевіряються й оцінюються за результатами усної відповіді на питання практичних занять, що складені у відповідності до змісту навчальної програми.

Критерії оцінювання навчальних досягнень під час практичних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується літературознавчою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота здобувача, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується літературознавчою термінологією. Але в процесі розкриття окремих питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому деякі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота здобувача, який відтворює значну частину навчального матеріалу, розкриває його основний зміст, виявляє елементарні знання з тематики курсу. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання курсу.
1 бал	Оцінюється робота здобувача, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його розкрити, не розуміє змісту теоретичних питань та не вміє на практиці застосовувати ці знання.

Критерії оцінювання реферату

Оцінка	Критерії оцінювання
5 балів	Виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання
4 бали	Виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання
3 бали	Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання дає неповні відповіді
2 бали	Є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; відсутній висновок
1 бал	Тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми
0 балів	Реферативна робота не виконана

Критерії оцінювання доповіді /презентації

Оцінка	Критерії оцінювання
5 балів	Відображена світоглядна позиція здобувача, його погляд на сутність проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти та теоретичні відомості.
4 бали	Представлено власну точку зору при розкритті проблеми. Проблема розкрита з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки й обґрунтування не присутні або явно не простежуються). Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти.
3 бали	Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована фактами
2 бали	Представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без необхідної аргументації.
1 бал	Проблема не розкрита або дана інформація не в контексті завдання
0 балів	Завдання не виконано.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольної оцінювання допускаються всі здобувачі. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної роботи.

МКР складається з трьох блоків завдань.

Перший блок (1-20 балів) містить висвітлення теоретичних питань навчальної дисципліни.

Другий блок (1-20 балів) містить тестові завдання.

Третій блок (1-10) балів містить тексти з вивчених за програмою періодів розвитку зарубіжної літератури для літературознавчого аналізу.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.) Максимальна оцінка – 100 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю поліпшити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів). Без такого поліпшення він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який досяг наступних результатів: всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявляє творчі здібності і використовує їх у вивченні навчально-програмового матеріалу, демонструє нахил до наукової роботи;

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який досяг наступних результатів: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який досяг наступних результатів: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який досяг наступних результатів: - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для

подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який виявив наступні результати: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер;

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який досяг наступних результатів: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який досяг наступних результатів: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
74-81	C	добре	зараховано
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Перший семестр

Змістовий модуль 1

Міфологія. Антична література. Давньоримська література. Напрями і жанри в літературі Середньовіччя. Література доби Відродження. Література Бароко. Література класицизму. Література епохи Просвітництва. Романтизм як літературний напрямок.

Тема 1. Міфологія. Виникнення міфів, їх типологія. Хтонічні міфи. Міфологічна основа героїчного епосу. Міфи троянського циклу. Провідні теми і мотиви міфів про аргонавтів, міфів прометеївського циклу, фіванського циклу. Сюжети випробування. Міфологічні герої. **Антична література.** Поняття про античність, її хронологічні межі. Основні етапи, роди і жанри античної літератури. Концепція людини і світу в античній літературі.

Тема 2. Гомер. Поеми «Іліада» та «Одісея». Сюжети, композиції, художні засоби творів.

Тема 3. Особливості розвитку і види лірики в Давній Греції. Тіртеї. Архілох. Мімнерм. Алкей. Солон. Алкман. Сапфо.

Тема 4. Давньогрецький театр, його характерні особливості, роль в античному суспільстві. Основні жанри давньогрецької драми – трагедія і комедія. Творчість Есхіла, Софокла, Евріпіда.

Тема 5. Давньоримська література: творчість Публія Вергілія Марона («Енеїда»). і Публія Овідія Назона: «Сумні елегії» («Життя поета»). Поезія Горація. Греко-римський елінізм. Римська література доби Імперії («Вік Августа»). Діяльність Мецената. Творчість Вергілія. Поеми «Буколіки» та «Георгіки», причини створення, художні особливості. Ідейно-художні завдання «Енеїди», художні прийоми Вергілія.

Еволюція байки у античній літературі: від Езопа до Федра.

Тема 6. Періодизація, напрями і жанри в літературі Середньовіччя. Література раннього Середньовіччя. Героїчні епоси. словесність безслідно зниклих племен – скіфів, готів, галлів, венетів, антів, гепідів. Кельтський епос. Література Ірландії. «Книга Бурої корови»- XI ст., «Лейнстерська книга»- XII ст. «Саги Уладського циклу», «Саги про Фінна» (приписують Оссіану). Література Ісландії (скандинавський епос): саги, поезія скальдів, «Старша Едда», «Молодша Едда» (перекази міфів Сноррі Стурлуссона, XIII ст.). Епос англосаксів. «Пісня про Беовульфа».

Тема 7. Література високого Середньовіччя. Класичний героїчний епос. «Пісня про Нібелунгів», «Пісня про Роланда», «Пісня про мого Сіда», «Слово о полку Ігоревім».

Тема 8. Поезія вагантів, трубадурів (Бернарт де Вентадорн), голіардів, міннезінгерів (Вальтер фон дер Фогельвейде). Лицарська поезія. Лицарський роман. Цикл про легендарного короля Артура (Кретьєн де Труа, Вольфрам фон Ешенбах). Театр у середньовічній культурі. Літургійна драма. Троп, гімн, секвенція. Зерцало, проповідь, видіння. Містерія. Мораліте. Фарс. Міраклъ.

Особливості розвитку китайської лірики епохи Тан. Лі Бо. Ду Фу. Золота доба персько-таджицької лірики, її характерні особливості, видатні представники. Омар Хайям. Рубаї.

Змістовий модуль 2.

Література доби Відродження. Література епохи Просвітництва

Тема 9. Література доби Відродження. Умови виникнення Відродження в Європі. Характерні риси Ренесансу як наряду літератури. Гуманізм як філософія та естетика Ренесансу. Натурфілософія та пантеїзм ренесансної культури. Роль античності у формуванні культури Відродження. Періодизація епохи Відродження. Особливості поезії, малої прози та роману Відродження.

Данте Аліґ'єрі - передвісник епохи Відродження. Біографія. Збірка «Нове життя». Художній зміст «Божественної комедії» Данте. Ф. Петрарка. Життя і творчість. Дж. Бокаччо. Життя і творчість.

Тема 10. Відродження в Іспанії. Хронологічні межі. Національна своєрідність. Жанрове розмаїття поезії та драматургії. Творчість Лопе де Вега. «Драма «Фуенте овехуна». Творчість Міґеля Сервантеса де Сааведра. Роман Сервантеса «Дон Кіхот» як антилицарський роман та соціальна сатира. Характеристика образів Дон Кіхота та Санчо Панси. Значення роману в контексті світової літератури.

Тема 11. Ренесанс у Франції. Реформація. Творчість М.Монтеня. «Плеяда»: Д'Обіньє, Ронсар. Поезія Ф.Війона. Творчість Ф.Рабле.

Тема 12. Відродження в Англії. Хронологічні межі, загальна характеристика. Представники. Творчість Дж. Чосера, Т. Мора та К. Марло. Вільям Шекспір. «Шекспірівське питання». Три періоди творчості. Характеристика жанрів п'єс Шекспіра. Синтез трагічного і комічного, високого і низького, багатство художніх засобів. Історичні хроніки. Трагедії Шекспіра «Гамлет», «Макбет», «Король Лір», «Отелло». Шекспірівські комедії. Романтичні комедії: «Багато галасу з нічого», «Сон літньої ночі», «Дванадцята ніч».

Література бароко. Джонн Донн: «Мету я втратив. Жити без мети...», «Доброго ранку». Роздуми про духовну сутність людини у віршах письменника. Напруга почуттів та емоцій ліричного героя. Символіка. Поетична мова.

Творчість П. Кальдерона. Література класицизму. Ж.Б. Мольєр – майстер класицистичної комедії. Художнє новаторство Мольєра у драматургії, вплив його відкриттів на світове театральне мистецтво. «Міщанин-шляхтич».

Тема 13. Література епохи Просвітництва. Художні напрями (просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, сентименталізм, рококо). Раціоналізм «Робінзона Крузо» Д. Дефо. Просвітницький характер «Мандрів Гуллівера» Дж. Свіфта. Життя і творчість Вольтера. Драматургія Дідро і Бомарше.

Творчість Мільтона. Поема «Втрачений рай» як відображення англійської дійсності у формі біблійського епосу.

Другий семестр

Змістовий модуль 1.

Просвітництво. Сентименталізм. Романтизм

Тема 1. Просвітництво в Німеччині. Естетика Г. Е. Лессінга. Штюрмерство. Лірика та драматургія Йоганна Крістофа Фрідріха Шіллера. «Івікові журавлі», «До радості». «Розбійники». Розуміння Ф. Шіллером і Й.В. Гете ролі античності в суспільстві. Просвітницька ідея об'єднання людства в оді «До радості» Ф. Шіллера. Оптимістичний пафос твору, який став гімном Євросоюзу. Моральні і філософські проблеми в драмі Шіллера «Розбійники». Художні відкриття Ф. Шіллера-драматурга. Йоганн Вольфганг Гете. «Вільшаний король», «Травнева пісня». Роль Й.В. Гете в історії Просвітництва. «Фауст». Утілення трагедії «Фауст» у різних видах мистецтва (образотворче мистецтво, музика, театр та ін.). «Фауст» в Україні: переклади й критика. Преромантизм. Веймарська класика.

Тема 2. Сентименталізм. Сентименталізм у Англії. Творчість Семюела Річардсона, Генрі Філдінга, Лоренса Стерна. Сентименталізм у Франції. Руссо як митець.

Романтизм як літературний напрямок і як універсальний світогляд.

Романтизм в Англії. В. Скот і жанр історичного роману. Поети «озерної школи». Романтики старшого покоління В. Вордсворт, С. Т. Кольридж, В. Блейк. молодше покоління романтиків – Байрон, П.Б. Шеллі, Джон Кітс.

Тема 3. Джордж Ноел Гордон Байрон. Поема «Паломництво Чайльд-Гарольда». Лірика Байрона («Хотів би жити знов у горах...», «Мій дух як ніч...», «Прометей»). «Мазепа». Вплив творчості Дж. Байрона на розвиток романтизму в Європі.

Романтизм у Німеччині. Е. Т. А. Гофман як представник гротескної течії романтизму. «Крихітка Цахес на прізвисько Цинобер». Тік, Новаліс, Вакенродер. Романтизм у Франції.. Неоромантизм Р.Л.Стівенсона.

Французький романтизм. Творчість В. Гюго. Роман «Собор Паризької Богоматері». «Живописний» романтизм і його втілення в романі письменника. Історія як спосіб осмислення сучасності в «Соборі Паризької Богоматері». Ключова християнська ідея порятунку людства у провідних ідеях роману (добра, справедливості, любові). Творчість видатного французького романтика у світовому літературному процесі.

**Другий семестр.
Змістовий модуль 2.**

Класичний реалізм XIX ст. Драматургія XIX ст. Модернізм. Постмодернізм.

Тема 4. Класичний реалізм і його специфіка. Реалістична проза у французькій, російській літературах. Творчість О. де Бальзака: «Гобсек», «Шагренева шкіра». Основні віхи творчості та особливості світогляду письменника. «Людська комедія»: історія написання, художня структура, тематика і проблематика, образи.

Тема 5. Творчість Стендаля, П. Меріме, Г. Флобера. Густав Флобер: «Пані Боварі». Стендаль (Марі Анрі Бейль) «Червоне і чорне». П. Меріме. В.М. Текерей: «Ярмарок марносластва». Література останньої чверті XIX ст. Російський реалізм XIX ст. Творчість Ф. Достоевського, Л. Толстого, І. Тургенєва. Чарльз Діккенс – найвідоміший представник соціально-побутової прози. Натуралізм у Франції. Творчість Е. Золя: теорія експериментального роману; концепція циклу "Ругон-Маккари". Естетичні та художні принципи Гі де Мопассана: своєрідність новелістики і роману "Любий друг".

Тема 6. Реалізм у британській літературі. Творчість Ч. Діккенса. Романи В.Теккерея, Дж.Голсуорсі. Реалізм у німецькій літературі. Ніцше і його вплив на німецьку літературу. Творчість Г. Манна: роман "Вірнопідданий". Т. Манна: роман "Будденброки". Проблема декадентського художника в новелі Т. Манна "Смерть у Венеції".

Тема 7. Література раннього модернізму (кін. XIX – поч. XX ст.). Основні тенденції та напрями. Літературні течії: модернізм, символізм, імпресіонізм, неоромантизм, поняття про символ. Лірика французьких поетів-символістів: А. Рембо, П. Верлена, С. Малларме.

Взаємодія романтизму і модернізму (на ранньому етапі модернізму). Оскар Вайльд «Портрет Доріана Грея».

Тема 8. Шарль Бодлер. «Квіти зла» («Альбатрос», «Відповідності», «Вечорова гармонія»). Поль Верлен. «Поетичне мистецтво», «Осіньна пісня». Сугестивність, музичність, живописність лірики. Артюр Рембо. «Голосівки», «Моя циганерія». Художнє новаторство А. Рембо. Образ ліричного героя у вірші «Моя циганерія». Срібний вік російської поезії: творчість А. Ахматової, О. Мандельштама, Л. Гумільова, О. Блока. Імпресіонізм та символізм у різних видах мистецтва. Гійом Аполлінер (Вільгельм Альберт Володимир Олександр Аполлінарій Костровицький)- поет-авангардист. «Заріzana голубка й водограй», «Міст Мірабо».. Зв'язок поезії митця з естетикою кубізму, своєрідність «сюрреалізму» письменника, його художні новації. Збірки «Алкоголі. Вірші 1898 – 1913 рр.». Райнер Марія Рільке. Своєрідність поглядів і поезики Р. М. Рільке. Діалог ліричного героя з Богом («Згаси мій зір...»). Переосмислення античних міфів у віршах митця («Орфей, Еврідіка, Гермес», збірка «Сонети до Орфея»). Філософський характер і художня довершеність лірики поета. Іспанія. Федеріко Гарсія Лорка. «Про царівну Місяцівну», «Гітара». Віхи творчого шляху й художні здобутки Ф. Гарсія Лорки.

Тема 9. Література XX ст. Проблеми періодизації, характеристика історичних умов і основних філософських і естетичних теорій. Загальна жанрова характеристика літератури XX ст.. Модернізм і реалізм у літературі XX ст.

Світоглядні й естетичні засади модернізму, його художнє новаторство. Ф. Кафка, Дж. Джойс і М. Пруст як зачинателі модернізму в європейській прозі. Модернізм як реакція на вікторіанську літературу. Творчість В. Вульф, Д.Г. Лоуренса, Д. Джойса. «Улісс» Джойса як класичний твір модернізму.

Тема 10. Німецькомовна проза. Життя і творчий шлях Ф. Кафки, оповідання «Перевтілення». Образ Грегора Замзи: проблемність, метафоричність, символічність. Розкриття у творі світового буття як абсурдного. Особливості композиції, функції фантастики. Характерні риси стилю Ф. Кафки, поєднання реалістичних і міфологічних елементів у гротескному світі.

Екзистенціалізм, його філософські засади та представники: А. Камю, Ж.П. Сартр. Віхи життя й особливості світогляду Альбера Камю. Роман «Чума»: проблематика, сюжет і композиція, притчевість твору, алегоризм образів і ситуацій. Ж.П. Сартр, роман «Нудота».

Антидрама: творчість С. Беккета, Е. Іонеско. Антироман: А. Роб-Грійє.

Тема 11. Модернізм в англо-американській поезії та англійській прозі. Імажизм у англійській поезії, естетична теорія Т. Хьюма. Загальна характеристика творчості Е Паунда та Т.С.Еліота.

Особливості драматургії Б. Брехта. Тема фронтового братства в романах Е.М. Ремарка. Тема війни в творах Е. Хемінгуей, Г. Белля, Г. Грасса. Література «втраченого покоління». Англійська антиутопія як жанр літератури ХХ ст. Споживацьке суспільство у романі О.Хакслі «О дивний новий світ». Тоталітарне суспільство в прозі Д. Оруелла. «Великий американський роман». Проза Е.С. Фіцджеральда. Роман «Великий Гетсбі». Творчість У. Фолкнера. Загальна характеристика літератури Латинської Америки у другій пол.. ХХ ст. Міфологічний реалізм Маркеса.

Тема 12. Література європейського постмодернізму. Творчість П. Зюскінда. Творчість У. Еко: поетика постмодернізму в романі «Ім'я троянди».

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Змістовий модуль 1						
Міфологія. Антична література. Давньоримська література. Напрями і жанри в літературі Середньовіччя. Література доби Відродження. Література Бароко. Література класицизму. Література епохи Просвітництва. Романтизм як літературний напрямок.						
Тема 1. Міфологія. Виникнення міфів, їх типологія. Хтонічні міфи. Міфологічна основа героїчного епосу. Міфи троянського циклу. Провідні теми і мотиви міфів про аргонавтів, міфів прометеївського циклу, фіванського циклу. Сюжети випробування. Міфологічні герої. Антична література. Поняття про античність, її хронологічні межі. Основні етапи, роди і жанри античної літератури. Концепція людини і світу в античній літературі.	6	2	2			2
Тема 2. Гомер. Поеми «Іліада» та «Одісея». Сюжети, композиції, художні засоби творів.	9	2	2			5
Тема 3. Особливості розвитку і види лірики в Давній Греції. Тіртеї. Архілох. Мімнерм. Алкей. Солон. Алкман. Сапфо.	7	2	2			3
Тема 4. Давньогрецький театр, його характерні особливості, роль в античному суспільстві.	8	2	2			4

Основні жанри давньогрецької драми – трагедія і комедія. Творчість Есхіла, Софокла, Евріпіда.						
Тема 5. Давньоримська література: творчість Публія Вергілія Марона («Енеїда»). і Публія Овідія Назона: «Сумні елегії» («Життя поета»). Поезія Горація. Рання римська міфологія. Творчість Плавта, його комедії «Псевдол», «Хвальковитий воїн», «Скарб». Художні особливості комедій Теренція («Брати», «Свекруха»). Література епохи громадянських воєн. Катулл і школа неотериків. Філософська поема Лукреція Кара «Про природу речей», її новаторство. Римська література доби Імперії («Вік Августа»). Діяльність Мецената. Творчість Вергілія. Поеми «Буколіки» та «Георгіки», причини створення, художні особливості. Ідейно-художні завдання «Енеїди», художні прийоми Вергілія. Греко-римський еллінізм. Еволюція байки у античній літературі: від Езопа до Федра.	7	2	2			3
Тема 6. Періодизація, напрями і жанри в літературі Середньовіччя. Література раннього Середньовіччя. Героїчні епоси. словесність безслідно зниклих племен – скіфів, готів, галлів, венетів, антів, гепідів. Кельтський епос. Література Ірландії. «Книга Бурої корови»- XI ст., «Лейнстерська книга»- XII ст. «Саги Уладського циклу», «Саги про Фінна» (приписують Оссіану). Література Ісландії (скандинавський епос): саги, поезія скальдів, «Старша Едда», «Молодша Едда» (перекази міфів Сноррі Стурлуссона, XIII ст.). Епос англосаксів. «Пісня про Беовульфа».	5	2				3
Тема 7. Література високого Середньовіччя. Класичний героїчний епос. «Пісня про Нібелунгів», «Пісня про Роланда», «Пісня про мого Сіда», «Слово о полку Ігоревім».	5	2				3
Тема 8. Поезія вагантів, трубадурів (Бернарт де Вентадорн), голіардів, міннезінгерів (Вальтер фон дер Фогельвейде). Лицарська поезія. Лицарський роман. Цикл про легендарного короля Артура (Кретьєн де Труа, Вольфрам фон Ешенбах). Театр у середньовічній культурі. Літургійна драма. Троп, гімн, секвенція. Зерцало, проповідь, видіння. Містерія. Мораліте. Фарс. Міраклъ. Особливості розвитку китайської лірики епохи Тан. Лі Бо. Ду Фу. Золота доба персько-	5	2				3

таджицької лірики, її характерні особливості, видатні представники. Омар Хайям. Рубаї.						
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	52	16	10			26
1-й семестр Змістовий модуль 2. Література доби Відродження. Література епохи Просвітництва						
Тема 9. Література доби Відродження. Умови виникнення Відродження в Європі. Характерні риси Ренесансу як наряду літератури. Гуманізм як філософія та естетика Ренесансу. Натурфілософія та пантеїзм ренесансної культури. Роль античності у формуванні культури Відродження. Періодизація епохи Відродження. Особливості поезії, малої прози та роману Відродження. Данте Аліґ'єрі - передвісник епохи Відродження. Біографія. Збірка «Нове життя». Художній зміст «Божественної комедії» Данте. Ф. Петрарка. Життя і творчість. Дж. Бокаччо. Життя і творчість.	7	2	2			3
Тема 10. Відродження в Іспанії. Хронологічні межі. Національна своєрідність. Жанрове розмаїття поезії та драматургії. Творчість Лопе де Вега. «Драма «Фуенте овехуна». Творчість Міґеля Сервантеса де Сааведра. Роман Сервантеса «Дон Кіхот» як антилицарський роман та соціальна сатира. Характеристика образів Дон Кіхота та Санчо Панси. Значення роману в контексті світової літератури.	8	2	2			4
Тема 11. Ренесанс у Франції. Реформація. Творчість М.Монтеня. «Плеяда»: Д'Обіньє, Ронсар. Поезія Ф.Війона. Творчість Ф.Рабле.	9	2	2			5
Тема 12. Відродження в Англії. Хронологічні межі, загальна характеристика. Представники. Творчість Дж. Чосера, Т. Мора та К. Марло. Вільям Шекспір. «Шекспірівське питання». Три періоди творчості. Характеристика жанрів п'єс Шекспіра. Синтез трагічного і комічного, високого і низького, багатство художніх засобів. Історичні хроніки. Трагедії Шекспіра «Гамлет», «Макбет», «Король Лір», «Отелло». Шекспірівські комедії. Романтичні комедії: «Багато галасу з нічого», «Сон літньої ночі», «Дванадцята ніч». Література бароко. Англійський поет Джонн Донн: «Мету я втратив. Жити без мети...», «Доброго ранку». Роздуми про духовну сутність людини у віршах письменника. Напруга почуттів	9	2	2			5

та емоцій ліричного героя. Символіка. Поетична мова.						
Тема 13. Література епохи Просвітництва. Художні напрями (просвітницький класицизм, просвітницький реалізм, сентименталізм, рококо). Раціоналізм «Робінзона Крузо» Д. Дефо. Просвітницький характер «Мандрів Гуллівера» Дж. Свіфта. Життя і творчість Вольтера. Драматургія Дідро і Бомарше. Творчість іспанського драматурга П. Кальдерона. Література класицизму. Ж.Б. Мольєр – майстер французької класицистичної комедії. Художнє новаторство Мольєра у драматургії, вплив його відкриттів на світове театральне мистецтво. «Міщанин-шляхтич». Творчість Мільтона. Поема «Втрачений рай» як відображення англійської дійсності у формі біблейського епосу. . Просвітництво в Німеччині. Естетика Г. Е. Лессінга. Штюрмерство. Лірика та драматургія Йоганна Крістофа Фрідріха Шіллера. «Івікові журавлі», «До радості». «Розбійники». Розуміння Ф. Шіллером і Й.В. Гете ролі античності в суспільстві. Просвітницька ідея об'єднання людства в оді «До радості» Ф. Шіллера. Оптимістичний пафос твору, який став гімном Євросоюзу. Моральні і філософські проблеми в драмі Шіллера «Розбійники».. Художні відкриття Ф. Шіллера-драматурга. Йоганн Вольфганг Гете. «Вільшаний король», «Травнева пісня». Роль Й.В. Гете в історії Просвітництва. «Фауст» Й.В. Гете. Утілення трагедії «Фауст» у різних видах мистецтва (образотворче мистецтво, музика, театр та ін.). «Фауст» в Україні: переклади й критика. Преромантизм. Веймарська класика.	5	2				3
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	38	10	8			20
Разом за семестр	90	26	18			46
2-й семестр						
Змістовий модуль 1.						
Сентименталізм. Романтизм						
Тема 1. Сентименталізм. Сентименталізм у Англії. Творчість Семюела Річардсона, Генрі Філдінга, Лоренса Стерна. Сентименталізм у Франції. Руссо як митець. Романтизм як літературний напрямок і як універсальний світогляд. Романтизм в Англії. В. Скот і жанр історичного роману. Поети «озерної школи». Романтики старшого покоління В. Вордсворт, С. Т. Кольридж, В. Блейк. молодше покоління	5	2				3

романтиків – Байрон, П.Б. Шеллі, Джон Кітс.						
Тема 2. Джордж Ноел Гордон Байрон. Поема «Паломництво Чайльд-Гарольда». Лірика Байрона («Хотів би жити знов у горах...», «Мій дух як ніч...», «Прометей»). «Мазепа». Вплив творчості Дж. Байрона на розвиток романтизму в Європі. Романтизм у Німеччині. Е. Т. А. Гофман як представник гротескної течії романтизму. «Крихітка Цахес на прізвисько Цинобер». Тік, Новаліс, Вакенродер.	7	2	2			3
Тема 3. Французький романтизм. Творчість В. Гюго. Роман «Собор Паризької Богоматері». «Живописний» романтизм і його втілення в романі письменника. Історія як спосіб осмислення сучасності в «Соборі Паризької Богоматері». Ключова християнська ідея порятунку людства у провідних ідеях роману (добра, справедливості, любові). Творчість видатного французького романтика у світовому літературному процесі.	7	2	2			3
Разом за модуль	19	6	4			9
2-й семестр						
Змістовий модуль 2.						
Класичний реалізм XIX ст. Драматургія XIX ст. Модернізм. Постмодернізм.						
Тема 4. Класичний реалізм і його специфіка. Реалістична проза у французькій, російській літературах. Творчість О. де Бальзака: «Гобсек», «Шагренева шкіра». Основні віхи творчості та особливості світогляду письменника. «Людська комедія»: історія написання, художня структура, тематика і проблематика, образи.	7	2	2			3
Тема 5. Творчість Стендаля, П. Меріме, Г. Флобера. Густав Флобер: «Пані Боварі». Стендаль (Марі Анрі Бейль) «Червоне і чорне». П. Меріме. В.М. Текерей: «Ярмарок марнославства». Література останньої чверті XIX ст. Російський реалізм XIX ст. Творчість Ф. Достоевського, Л. Толстого, І. Тургенєва. Чарльз Діккенс – найвідоміший представник соціально-побутової прози. Натуралізм у Франції. Творчість Е. Золя: теорія експериментального роману; концепція циклу "Ругон-Маккари". Естетичні та художні принципи Гі де Мопассана: своєрідність новелістики і роману "Любий друг".	7	2	2			3
Тема 6. Реалізм у британській літературі. Творчість Ч. Діккенса. Романи В.Теккерей, Дж.Голсуорсі. Реалізм у німецькій літературі. Ніцше і його вплив на німецьку літературу. Творчість Г. Манна: роман "Вірнопідданий". Т. Манна: роман "Будденброки". Проблема	5	2				3

декадентського художника в новелі Т. Манна "Смерть у Венеції".						
Тема 7. Література раннього модернізму (кін. XIX – поч. XX ст.). Основні тенденції та напрями. Літературні течії: модернізм, символізм, імпресіонізм, неоромантизм, поняття про символ. Лірика французьких поетів-символістів: А. Рембо, П. Верлена, С. Малларме. Взаємодія романтизму і модернізму (на ранньому етапі модернізму). Оскар Вайльд «Портрет Доріана Грея». Шарль Бодлер. «Квіти зла» («Альбатрос», «Відповідності», «Вечорова гармонія»). Поль Верлен. «Поетичне мистецтво», «Осіньна пісня». Сугестивність, музичність, живописність лірики. Артюр Рембо. «Голосівки», «Моя циганерія». Художнє новаторство А. Рембо. Образ ліричного героя у вірші «Моя циганерія». Срібний вік російської поезії: творчість А. Ахматової, О. Мандельштама, Л. Гумільова, О. Блока. Імпресіонізм та символізм у різних видах мистецтва. Гійом Аполлінер (Вільгельм Альберт Володимир Олександр Аполлінарій Костровицький)- поет-авангардист. «Зарізана голубка й водограй», «Міст Мірабо».. Зв'язок поезії митця з естетикою кубізму, своєрідність «сюрреалізму» письменника, його художні новації . Збірки «Алкоголі. Вірші 1898 – 1913 рр.». Райнер Марія Рільке . Своєрідність поглядів і поезики Р. М. Рільке. Діалог ліричного героя з Богом («Згаси мій зір...»). Переосмислення античних міфів у віршах митця («Орфей, Еврідіка, Гермес», збірка «Сонети до Орфея»). Філософський характер і художня довершеність лірики поета. Іспанія. Федеріко Гарсія Лорка. «Про царівну Місяцівну», «Гітара». Віхи творчого шляху й художні здобутки Ф. Гарсія Лорки.	7	2	2			3
Тема 8. Література XX ст. Проблеми періодизації, характеристика історичних умов і основних філософських і естетичних теорій. Загальна жанрова характеристика літератури XX ст.. Модернізм і реалізм у літературі XX ст. Світоглядні й естетичні засади модернізму, його художнє новаторство. Ф. Кафка, Дж. Джойс і М. Пруст як зачинателі модернізму в європейській прозі. Модернізм як реакція на вікторіанську літературу. Творчість В. Вульф, Д.Г. Лоуренса, Д. Джойса. «Улісс» Джойса як класичний твір модернізму.	5	2				3
Тема 9 Німецькомовна проза. Життя і творчий шлях Ф. Кафки, оповідання «Перевтілення». Образ Грегора Замзи: проблемність, метафоричність, символічність. Розкриття у творі	5	2				3

світового буття як абсурдного. Особливості композиції, функції фантастики. Характерні риси стилю Ф. Кафки, поєднання реалістичних і міфологічних елементів у гротескному світі. Екзистенціалізм, його філософські засади та представники французької літератури: А. Камю, Ж.П. Сартр. Віхи життя й особливості світогляду Альбера Камю. Роман «Чума»: проблематика, сюжет і композиція, притчевість твору, алегоризм образів і ситуацій. Ж.П. Сартр, роман «Нудота». Антидрама: творчість С. Беккета, Е. Іонеско. Антироман: А. Роб-Грійє.						
Тема 10. Модернізм в англо-американській поезії та англійській прозі. Імажизм у англійській поезії, естетична теорія Т. Хьюма. Загальна характеристика творчості Е Паунда та Т.С.Еліота. Особливості драматургії Б. Брехта. Тема фронтового братства в романах Е.М. Ремарка. Тема війни в творах Е. Хемінгуей, Г. Белля, Г. Грасса. Література «втраченого покоління». Англійська антиутопія як жанр літератури ХХ ст. Споживацьке суспільство у романі О.Хакслі «О дивний новий світ». Тоталітарне суспільство в прозі Д. Оруелла. «Великий американський роман». Проза Е.С. Фіцджеральда. Роман «Великий Гетсбі». Творчість У. Фолкнера. Загальна характеристика літератури Латинської Америки у другій пол. ХХ ст. Міфологічний реалізм Маркеса. Література європейського постмодернізму. Творчість П. Зюскінда. Творчість У. Еко: поетика постмодернізму в романі «Ім'я троянди».	5	2				3
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	41	14	6			21
Разом за 2-й семестр	60	20	10			30
Разом за н.р.	150	46	30			76

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
	1-й семестр. Змістовий модуль 1.	
1	Міфологія. Виникнення міфів, їх типологія. Хтонічні міфи. Міфологічна основа героїчного епосу. Міфи троянського циклу. Провідні теми і мотиви міфів про аргонавтів, міфів прометеївського циклу, фіванського циклу. Сюжети випробування. Міфологічні герої. Антична література. Поняття про античність, її хронологічні межі. Основні етапи,	2

	роди і жанри античної літератури. Концепція людини і світу в античній літературі.	
2	Гомер. Поєми «Іліада» та «Одісея». Сюжети, композиції, художні засоби творів.	2
3	Особливості розвитку і види лірики в Давній Греції. Тіртеї. Архілох. Мімнерм. Алкей. Солон. Алкман. Сапфо.	2
4	Давньогрецький театр, його характерні особливості, роль в античному суспільстві. Основні жанри давньогрецької драми – трагедія і комедія. Творчість Есхіла, Софокла, Евріпіда.	2
5	Давньоримська література: творчість Публія Вергілія Марона («Енеїда»). і Публія Овідія Назона: «Сумні елегії» («Життя поета»). Поезія Горация. Рання римська міфологія. Творчість Плавта, його комедії «Псевдол», «Хвальковитий воїн», «Скарб». Художні особливості комедій Теренція («Брати», «Свекруха»). Література епохи громадянських воєн. Катулл і школа неотериків. Філософська поема Лукреція Кара «Про природу речей», її новаторство. Римська література доби Імперії («Вік Августа»). Діяльність Мецената. Творчість Вергілія. Поєми «Буколіки» та «Георгіки», причини створення, художні особливості. Ідейно-художні завдання «Енеїди», художні прийоми Вергілія. Греко-римський еллінізм. Еволюція байки у античній літературі: від Езопа до Федра.	2
	Разом	10
6	Література доби Відродження. Умови виникнення Відродження в Європі. Характерні риси Ренесансу як напряму літератури. Гуманізм як філософія та естетика Ренесансу. Натурфілософія та пантеїзм ренесансної культури. Роль античності у формуванні культури Відродження. Періодизація епохи Відродження. Особливості поезії, малої прози та роману Відродження. Данте Аліґ'єрі - передвісник епохи Відродження. Біографія. Збірка «Нове життя». Художній зміст «Божественної комедії» Данте.	2
7	Відродження в Іспанії. Хронологічні межі. Національна своєрідність. Жанрове розмаїття поезії та драматургії. Творчість Лопе де Вега. «Драма «Фуенте овехуна». Творчість Міґеля Сервантеса де Сааведра. Роман Сервантеса «Дон Кіхот» як антилицарський роман та соціальна сатира. Характеристика образів Дон Кіхота та Санчо Панси. Значення роману в контексті світової літератури.	2
8	Ренесанс у Франції. Реформація. Творчість М.Монтеня. «Плеяда»: Д'Обіньє, Ронсар. Поезія Ф.Війона. Творчість Ф.Рабле.	2
9	Відродження в Англії. Хронологічні межі, загальна характеристика. Представники. Творчість Дж. Чосера, Т Мора	2

	та К. Марло. Вільям Шекспір . «Шекспірівське питання». Три періоди творчості. Характеристика жанрів п'єс Шекспіра. Синтез трагічного і комічного, високого і низького, багатство художніх засобів. Історичні хроніки. Трагедії Шекспіра «Гамлет», «Макбет», «Король Лір», «Отелло». Шекспірівські комедії. Романтичні комедії: «Багато галасу з нічого», «Сон літньої ночі», «Дванадцята ніч». Література бароко. Англійський поет Джонн Донн: «Мету я втратив. Жити без мети...», «Доброго ранку». Роздуми про духовну сутність людини у віршах письменника. Напруга почуттів та емоцій ліричного героя. Символіка. Поетична мова.	
	Разом	8
2-й семестр. Змістовий модуль 1		
10	Джордж Ноел Гордон Байрон . Поема «Паломництво Чайльд-Гарольда». Лірика Байрона («Хотів би жити знов у горах...», «Мій дух як ніч...», «Прометей»). «Мазепа». Вплив творчості Дж. Байрона на розвиток романтизму в Європі. Романтизм у Німеччині. Е. Т. А. Гофман як представник гротескної течії романтизму. «Крихітка Цахес на прізвисько Цинобер». Тік, Новаліс, Вакенродер.	2
11.	Французький романтизм. Творчість В. Гюго . Роман «Собор Паризької Богоматері». «Живописний» романтизм і його втілення в романі письменника. Історія як спосіб осмислення сучасності в «Соборі Паризької Богоматері». Ключова християнська ідея порятунку людства у провідних ідеях роману (добра, справедливості, любові). Творчість видатного французького романтика у світовому літературному процесі.	2
	Разом	4
2-й семестр. Змістовий модуль 2.		
	Класичний реалізм і його специфіка. Реалістична проза у французькій, російській літературах. Творчість О. де Бальзака : «Гобсек», «Шагренева шкіра». Основні віхи творчості та особливості світогляду письменника. «Людська комедія»: історія написання, художня структура, тематика і проблематика, образи.	2
12.	Творчість Стендаля, П. Меріме, Г. Флобера. Густав Флобер: «Пані Боварі». Стендаль (Марі Анрі Бейль) «Червоне і чорне». П. Меріме. В.М. Текерей: «Ярмарок марнославства». Література останньої чверті XIX ст. Російський реалізм XIX ст. Творчість Ф. Достоевського, Л. Толстого, І. Тургенєва. Чарльз Діккенс – найвідоміший представник соціально-побутової прози. Натуралізм у Франції. Творчість Е. Золя: теорія експериментального роману; концепція циклу "Ругон-Маккари". Естетичні та художні принципи Гі де Мопассана : своєрідність новелістики і роману "Любий друг".	2
14.	Література раннього модернізму (кін. XIX – поч. XX ст.). Основні тенденції та напрями. Літературні течії: модернізм, символізм, імпресіонізм, неоромантизм, поняття про символ. Лірика французьких поетів-символістів: А. Рембо, П. Верлена, С. Малларме. Взаємодія романтизму і модернізму (на ранньому етапі модернізму). Оскар Вайльд «Портрет Доріана Грея».	2
	Разом	6

	Разом за 1 семестр	18
	Разом за 2 семестр	10
	Разом за н.р.	28

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Грецька міфологія. Прочитати міфи про богів старшого і молодшого покоління. Троянський і фіванський цикли міфів, міфи про аргонавтів. Написати есе про вплив грецької міфології на світову культуру.	3
2	Дидактичний пафос поем Гесіода. Виникнення пародій на героїчний епос.Прочитати «Батрахоміомахія».	3
3	Головні жанри давньогрецької лірики – елегія, ямб і мелос, їхні ритмомелодійні, стильові, поетологічні особливості. та представники. Законспектувати з методичного посібника.	3
4	Давньогрецька трагедія на сучасній сцені. Роль Есхіла, Софокла, Евріпіда у світовій драматургії. Написати реферат.	3
5	Арістофан і його творчість. Прочитати комедії «Мир», «Вершники», «Хмари», «Жаби».	3
6	Давньогрецькі оратори, філософи, історики. Зробити конспект розділу підручника.	3
7	Еволюція байки у античній літературі: від Езопа до Федра.Дати характеристику байкарів світу.	3
8	Ювенал, Марціал, Петроній, Апулей. Життя і творчість. Написати план відповіді.	3
9	Творчість Плутарха і Лукіана. Поява жанру роману. Прочитати роман Лонга «Дафніс і Хлоя».	3
10	Творчість Лопе де Вега. «Драма «Фуенте овехуна».Прочитати драму.	3
11	Творчість М.Монтеня. «Плеяда»: Д'Обіньє, Ронсар. Поезія Ф.Війона. Обрати улюблений вірш Війона.	3
12	Представники англійського Відродження. Творчість Дж. Чосера, Т Мора та К. Марло. Написати есе про Марло.	3
13	Філософська поема Лукреція Кара «Про природу речей», її новаторство. Написати реферат про творчість Лукреція Карра.	5
14	Класичний героїчний епос. Порівняти художні особливості «Пісні про Нібелунгів», «Пісні про Роланда», «Пісні про мого Сіда»,та «Слово о полку Ігоревім». Написати компаративний реферат.	5
15	Поезія вагантів, трубадурів (Бернарт де Вентадорн), голіардів, міннезінгерів (Вальтер фон дер Фогельвейде). Лицарська поезія. Лицарський роман. Цикл про легендарного короля Артура (Крет'єн де Труа, Вольфрам фон Ешенбах). Написати конспект відповіді.	5
16	Сентименталізм у Франції. Руссо як митець. Романтизм як літературний напрямок і як універсальний світогляд. Поети англійської «озерної школи». Романтики старшого покоління В. Вордсворт, С. Т. Кольридж, В. Блейк. молодше покоління романтиків –П.Б. Шеллі, Джон Кітс. Прочитати твори Руссо.	4

	Прочитати вірші англ. романтиків.	
17	Романтизм у Німеччині. Е. Т. А. Гофман як представник гротескної течії романтизму. «Крихітка Цахес на прізвисько Цинобер». Тік, Новаліс, Вакенродер. Прочитати твір Гофмана.	4
18	Література ХХ ст. Модернізм як реакція на вікторіанську літературу. Творчість В. Вульф, Д.Г. Лоуренса. Прочитати твори Лоуренса.	4
19	Антидрама: творчість С. Беккета, Е. Іонеско. Антироман: А. Роб-Грійє. Подивитись постановку антидрами Беккета.	4
20	Модернізм в англо-американській поезії та англійській прозі. Імажизм у англійській поезії, естетична теорія Т. Хьюма. Загальна характеристика творчості Е Паунда та Т.С.Еліота.	4
21	Проза Е.С. Фіцджеральда. Роман «Великий Гетсбі». Прочитати роман та подивитись екранізацію роману.	5
	Разом	76

6.5. Індивідуальні завдання

Студенти отримують тексти для аналізу з різних періодів історії світової літератури. Студенти також отримують теми для написання рефератів.

Приклади текстів для аналізу:

1. У якому німецькому сатирично-повчальному творі поч. ХVІ ст. дається така характеристика? Хто його автор? Що в навчанні «синів» не задовольняє автора? Знайдіть приклади іронії, сатири, використання жаргону.

А нині батько — грошолуб,
(Сліпець, невіглас, душогуб)
Бере таких учителів,
Що роблять дурнів із синів:
Повчиться син у них, і з сина
Не муж виходить, а скотина.
І тут немає дивини:
В дурних батьків — дурні сини.
А згодом прийде й до розплати,
Як стане в раді засідати
Ваш син, лайдак і лоботряс.
Бо тим же він ганьбить і вас ...

2. Хто автор вірша? В якому жанрі написаний вірш? Про якого Перікла йде мова? Які епітети, метафори, порівняння використовує автор для передачі емоцій?

Смуток, Перікле, довкола запав, не зазнає сьогодні
Втіхи ніхто з громадян, місто — в скорботі важкій,
Скільки прекрасних людей розколихане бурею море
Вкрило! Від болю та сліз наші серця водночас
Мовби набрякли. І все ж од нестерпної туги, мій друже,
Засіб дали нам боги — стійкість незламну душі.

3. У якому жанрі написано цей твір? Хто його автор? У якому реченні втілена сатирична спрямованість твору? Поясніть алегоричність образів мурашки і цикади.

Мурашка й цикада

Мурашки взимку сушили на сонці вогке збіжжя, коли до них підійшла голодна Цикада й попросила, щоб їй дали їсти. Тоді вони спитали її, чому вона не заготувала собі харчів улітку, а вона їм: „Мені все було ніколи, я співала“. На це Мурашки, сміючись, відповіли: „Якщо ти співала влітку, то потанцюй узимку.“

4. Прочитайте уривок і визначте, з якого він твору. Якими художніми засобами передається ставлення автора до героя?

Ось бій шалений закипів,
І мчить боєць серед полів,
ризкує головою, -
Складу тому свій краший спів
Хто йде вперед на ворогів!

Тематика рефератів

1. Специфіка античного суспільства, основні етапи його соціально-економічного та культурного розвитку.
2. Міфологія як «грунт і арсенал» античного мистецтва, основні етапи її розвитку.
3. Гомерівське питання в сучасному літературознавстві.
4. Тема гуманізму в поемі Гомера «Іліада».
5. Фольклорна та соціально-історична основа поеми Гомера «Іліада».
6. Художня своєрідність «Одіссеї» Гомера.
7. Новаторство образу Одисея.
8. Характерні риси героїко-патріотичних елегій Тіртея.
9. Тематика і проблематика елегій Мімнерма.
10. Новаторський характер ямбів Архілоха.
11. Роль образів-символів у поетичній творчості Алкея.
12. Тема кохання у поезії Сапфо.
13. Творчість Анакреонта та анакреонтична поезія.
14. Характерні особливості давньогрецького театру та його роль в античному суспільстві.
15. Особливості грецької трагедії, її походження, поетика.
16. Новаторство трагедій Есхіла.
17. Морально-етичні уроки трагедії Софокла «Антигона».
18. Психологічне новаторство Евріпіда в трагедії «Медея».
19. Особливості сміхової культури Арістофана у комедії «Мир».
20. Проблематика комедії Арістофана «Лісістрата».
21. Своєрідність байок Езопа.
22. Розвиток ораторського мистецтва Давньої Греції у діяльності та творчості Демосфена.
23. Відображення теорії мистецтва античного світу в «Поетиці» Аристотеля.
24. Платон – визначний філософ Давньої Греції.
25. Особливості розвитку римського суспільства і літератури.
26. Плавт як комедіограф римського плебсу.
27. Побутова спрямованість комедій Теренція.
28. Цицерон – найвизначніший представник римської філософії та красномовства.
29. Автобіографізм «Нотаток про гальську війну» Гая Юлія Цезаря.
30. Дидактизм поеми Лукреція «Про природу речей».
31. Вплив доби Октавіана Августа на розквіт римської літератури.
32. Риси протохристиянства у поемі Вергілія «Енеїда».
33. Зіставте жіночі образи у поемі Гомера «Іліада» та поемі Вергілія «Енеїда».
34. Гомерівські традиції в поемі Вергілія «Енеїда».
35. Розквіт римської любовної елегії у творчості Тібулла і Проперція.
36. Поет-трагік Сенека. Проблематика, стиль, значення трагедій «Едіп», «Медея».
37. Мотив «сапє дієт» у творчості Горація.
38. Теоретичні засади римського класицизму у «Посланні до Пісонів» Горація.
39. Відображення ідейних суперечностей епохи у творчості Горація.

40. Майстерність психологічного перевтілення у циклі Овідія «Послання героїнь».
41. «Мотив трагічного перетворення» у «Метаморфозах» Овідія.
42. Риси сатури у романі Петронія «Сатирикон».
43. Українські перекладачі давньогрецької та давньоримської літератури.
44. Порівняйте художні особливості «Пісні про Нібелунгів», «Пісні про Роланда», «Пісні про мого Сіда» та «Слово о полку Ігоревім».
45. Новаторство драматургії Шекспіра.
46. Які філософсько-естетичні передумови зумовили виникнення модернізму в літературі?
47. У чому полягала криза традиційних духовних, моральних та естетичних цінностей наприкінці ХІХ – початку ХХ століття?
48. Як змінилося зображення людини в літературі модернізму? Які основні риси модернізму ви можете назвати? Які філософські ідеї вплинули на світогляд модерністів?
49. Чим творчість Марселя Пруста новаторська для літератури свого часу?
50. Які риси імпресіонізму притаманні творам Вірджинії Вулф?
51. Чому Джеймс Джойс вважається новатором в літературі модернізму?
52. Які риси імажинізму притаманні творчості Езри Паунда? Чому Езра Паунд відмовився від традиційних поетичних форм?
53. Чому Томас Стернз Еліот експериментував з формою поеми? Що символізує образ «безплідної землі» у творчості Еліота?
54. Чому модерністи часто зверталися до міфологічних сюжетів у своїх творах?
55. Які риси екзистенціалізму притаманні п'єсам Жана-Поля Сартра?
56. Чому Альбер Камю критикував екзистенціалізм? У чому полягала його концепція абсурду?
57. Чому Франца Кафку називають предтечею екзистенціалізму в літературі? У чому полягає абсурдність світу в творах Кафки, на вашу думку?

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Технічні засоби: екран для презентацій.
2. Обладнання: комп'ютер.
3. Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; програма Power Point; система електронного навчання Moodle; електронна пошта на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Історія зарубіжної літератури. Античність: навчально-методичний посібник для бакалаврів філології за спеціалізацією 035.01. 035.033 Польська мова та література. Зарубіжна література; 035.036. Словацька мова та література 035.038. Чеська мова та література. Укладачі – Бедзір Н.П., Демчик М.І.– Ужгород, 2023.82 с.
2. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійних робіт з курсу «Зарубіжна література. Античність»: навчально-методичний посібник для бакалаврів філології за спеціалізацією 035.033 Польська мова та література. Зарубіжна література; 035.036. Словацька мова та література; 035.038. 035.038. Чеська мова та література. Укладачі – Бедзір Н.П., Демчик М.І.– Ужгород, 2023.54 с.

3. Бедзір Н.П., Демчик М.І. Модернізм. Навчально-методичний посібник з історії зарубіжної літератури для бакалаврів філології. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2023. 100 с.
4. Антична література : навч. посіб. / Ковбасенко Ю. І. — 2-ге вид., розшир. та доповн. — К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. 248 с.
5. Антична література: Хрестоматія / Упор. О. І. Білецький. — 2-ге вид., доповн. — К.: Рад.шк., 1968. 611 с.
6. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. — Львів: Літопис, 2002. 831 с.
7. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури ХІХ – початку ХХ ст.: навчальний посібник / Давиденко Г. Й., Чайка О. М. — К.: Центр учбової літератури, 2007. 400 с.
8. Денисова Т. Історія американської літератури ХХ століття: навчальний посібник. — К., 2002. 488 с.
9. Зарубіжна література ХХ ст.: посібник / За ред. О. М. Ніколенко, Хоменко, Т. М. Конєвої. — К.: Наукова думка. 1998. 424 с.
10. Пащенко В.І., Пащенко Н.І. Антична література. — К.: Либідь, 2001.
11. Помазан, Ігор Олександрович. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : підруч. для студ. гуманітар. ф-тів вищ. навч. закл. / І. О. Помазан ; Нар. укр. акад., [каф. українознав.]. — Х. : Вид-во НУА, 2016. — 264 с.
12. Шалагінов Б.Б. Зарубіжна література від античності до початку ХІХ сторіччя : Історико-естетичний нарис. — К.: КМ Академія, 2004. 360 с.

Допоміжна

1. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник : [у 2 т.] / [за ред. Н. Михальської та Б. Щавурського]. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005.
2. Золоте руно. З античної поезії : збірник : для серед. та ст. шк. віку / [упоряд., передм., біогр. довідки та слов. імен і геогр. назв А. О. Білецького] ; худож. оформ. Ігоря Коптілова. — Київ: Веселка, 1985. — 153, [1] с., [16] арк. іл. — (Бібліотечна серія).
3. Давня римська поезія в українських перекладах і переспівах: Хрестоматія / Укладач В. Маслюк.— Львів: Світ, 2000. 328 с.
4. Дамоклів меч: Антична новела / перекл. Й.Кобіва, Ю.Цимбалюка. — К., 1984. 284 с.
5. Кун М.А. Легенди та міфи стародавньої Греції. — К.: Vivat, 2021. 236 с
6. Павличко С. Д. Зарубіжна література: дослідження та критичні статті. — К.: вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 559 с.
7. Содомора А. Жива античність. — К. Апріорі, 2024. 200 с.
8. Часописи «Всесвітня література в середніх навчальних закладах України», «Зарубіжна література в закладах середньої освіти».

Інформаційні ресурси

1. Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Загальний сайт Національної бібліотеки ім. В.Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Сайт бібліотеки ім. Д.І.Чижевського: <http://library.kr.ua/>
4. Бібліотека зарубіжної літератури: http://www.booksbooksbooks.ru/index.php?option=com_content&view=category&id=82&Itemid=213

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)